

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ПОЛІСЕМІЯ В ТЕРМІНОЛОГІЇ НАФТО-ДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ащеулова Т.В, ПР-61, СумДУ

Слово, як система знаків та елемент мовлення означає окреме поняття, тому воно може бути однозначним та багатозначним, тому що кількість предметів та явищ, які оточують людину набагато більше, аніж слів, які є виражають ці слова. Терміни не є виключенням, вони, як і слова загальноживаної лексики, можуть мати різні значення, залежно від сфери вжитку, та фахової мови, в якій цей термін вживається.

Полісемія (від грец. багатозначність) – наявність у одиниці мови більш одного значення – двох або декількох. Часто, коли говорять про полісемію, мають на увазі перш за все багатозначність слів як одиниць лексики. Лексична полісемія – здатність одного слова служити для позначення різних предметів і явищ дійсності [1, с. 382]. Тобто поняття полісемії та багатозначності є тотожними, але не однаковими. По-перше, полісемія – лексична багатозначність. По-друге, під полісемією розуміється чисто парадигматичне відношення: факт наявності у слова більше одного значення, а багатозначністю може бути названа, в тому числі, можливість одночасної реалізації, у тій чи іншій мовній одиниці, двох (або більше) значень.

Прикладом явища полісемії в термінології нафто-добувної галузі може слугувати всім відоме і часто використане слово “oil”, воно має близько семи різних значень, записаних у словнику. Перше значення – *соняшникова олія*, також цим поняттям можна позначити ряд різних видів масел, окрім вершкового. Друге значення носить в собі сленговий характер і означає *грошовий викуп*, третє значення – жаргон – *безглузда балаканина*, четверте значення із забороненої лексики табу – *фізична привабливість, сексуальний потяг*, і нарешті ще одне значення, але яке безпосередньо відноситься до нафто-добувної промисловості – *нафта*.

Наступний термін “*pipeline*”. В військовій термінології цей термін носить в собі значення *вантажобоїгу*. В сфері кіно – *джерело інформації*, в медицині – *асортимент ліків*, які ще знаходяться у розробці, в економіці – *той, хто має певні економічні проблеми*, в

сфері маркетингу так називається *процес продажу* і, нарешті, в нафтовій сфері це *конвеєр* або ж у значенні дієслова – *передавати по трубопроводу*.

Ще один приклад це “*collar*”. Перше найбвідоміше та найбільш розповсюджене значення – *комір*, в автомобільній сфері – *підшипник*, в виноробській професії це слово означає – *етикетка пляшки*, в парфюмерії – *горловина*, наступне значення сленгове – іменник *арешт*, або ж дієслово *повністю розуміти*, в економіці – *максимум і мінімум відсоткової ставки*, та нарешті, в нафто-добувній промисловості – *муфта для з’єднання труб*.

Ще з часів вивчення термінів філологом Д.С. Лотте, явище полісемії в термінології є небажаним, бо воно породжує різні думки та переклади лінгвістів.

Але як вважає лінгвіст В. О. Татаринів, полісемія терміна не є показником його неточності, навпаки, чим сильніше розвинена система багатозначності в термінології, тим ґрунтовніше вивчений його предмет думки, тим точніше встановлені зв’язки між загальнонауковими поняттями і галузевим понятійним апаратом, тим структурованішим постає об’єкт дослідження [2, с. 136].

Отже, незважаючи на те, що науково-технічний текст має бути точним, стислим, адже зайві слова заважають опанувати текст, грамотним, явище полісемії в ньому трапляється нерідко. Але в термінології багатозначність відбувається не настільки часто, як серед лексики загального вжитку.

1. Гак В. Г. Семантическая структура слова как компонент семантической структуры высказываний // Семантическая структура слова. - М., 1971, С. 382
2. Татаринів, В. А. Теория терминоведения: в 3 т. М. : Московский Лицей, 1996. Т. 1: Теория термина: история и современное состояние. С. 136

Науковий керівник – викладач кафедри германської філології
Жулавська О.О.